

NOSTALGIJA: Navršava se 67 godina otkad su Crnogorci naselili Lovćenac

Lovćen na sjeveru Bačke

„Crna Goro rodno mjesto/tebe ću se sjećat često“. Vozovi bez voznog reda. Zelenika kao zborna mjesto. Kako je Radovan Stevović pitomoj vojvođanskoj varošici daleke 1945. dao ime. Jedini Crnogorski kulturni centar u Srbiji. Razgovor sa Nenadom Stevovićem

Piše
Jovan Stamatović

„Na sredokračić između Novog Sada i Subotice dočekuje vas Lovćenac. Sve u njemu podsjeća na Lovćen i Crnu Goru... I Njegoševa biblioteka i mjesna škola i „Lokanda“, kao i brojne priče o njoj. Najviše, ipak, čežnji pogledi mještana i prolaznika daleko preko nepreglednih vojvođanskih polja. Onamo prema Lovćenu i Crnoj Gori...“
Ovakvo je Pobjeda prije desetak godina počela jednu reportažu o Lovćenu, „kolijevci Crnogoraca na sjeveru Bačke“. Bila je to opširna priča o „vozovima bez voznog reda“, o odlascima i seobama kolonista koji su došli iz Crne Gore, o nezaboravnim mirisima zavičaja - o Zelenici, prvom i Sekiću posljednjim stanicama na putu crnogorskih kolonista prema nepoznatoj vojvođanskoj ravnici.

Danas, mnogo godina kasnije, ovome se gotovo ništa ne može dodati. Jedino možda to što je Lovćenac bogatiji za spomenbistu znamenitom Petru II Petroviću Njegošu (donator Branko - Barone Živković), koja je otkrivena u julu ove godine i postala još jedan primjer čuvanja identiteta i korijena. Lovćenac je bogatiji za mnoge druge nove objekte među kojima su i prostorije jedinog Crnogorskog kulturnog centra u Srbiji, prostorije Udruženja Crnogoraca „Krstić“ i Crnogorskog kulturno-prosvjetnog društva „Princeza Ksenija“...

Crnogorski - službeni

Novo je i to što „Princeza Ksenija“ svoje djelovanje bazira na radu sa djecom i bavi se prepoznatljivim njegovanjem i pre-

Objašnjenje

U reportaži „Vlolina iz zemlje 'izlazećeg Sunca'“, objavljenoj 15. oktobra ove godine, potkrala nam se tehnička greška. Umjesto da piše da je naša gošća gospođa Tomoko Sagava „Muzički konzervatorijum završila u Kiotu u Japanu“ objavljeno je „u Kotoru“. Izvinjavamo se gospođi Tomoko i čitaocima.

zentovanjem crnogorske tradicionalne kulture. Samo u toku ove godine šezdesetoro djece iz Lovćenca je učestvovalo u različitim programskim aktivnostima Društva „Princeza Ksenija“, a dvadeset petoro je pohađalo i uspješno završilo školu „Crna Gora - moja postojbina“, koju je „Krstić“ organizovao uz podršku Centra za iseljenike Crne Gore i Ministarstva prosvjete Crne Gore. Ipak, ovdje će vam se najprije i pohvaliti podatkom da je Lovćenac inače u sastavu opštine Mali Idoš, jedina opština u Srbiji u kojoj je crnogorski jezik u službenoj upotrebi. Ovo nam je potvrdio i Nenad Stevović jedan od osnivača i prvi predsjednik Udruženja Crnogoraca Srbije „Krstić“. Prvi čovjek „Krstića“, jedan od osnivača Društva „Princeza Ksenija“, inicijator i koordinator osnivanja Udruženja Crnogoraca Beograda, osnivač i predsjednik Crnogorske partije iz Novog Sada, ima još mnogo toga čime vam se može pohvaliti. Između

(Ne)poznato o Lovćencu

O Lovćencu su napisane mnoge knjige, pjesme, feltoni... Ipak, mnogo toga (ne)poznatog krase ovaj ljupki gradić na sjeveru Bačke. Recimo, malo se zna da je ovo pravi rasadnik sportista. Odavde je, recimo, Sofija Pečić, jedna od najboljih jugoslovenskih košarkašica svih vremena, odavde su poznati fudbaleri Bjelanović, Krivokapić,

Sa otkrivanja Spomenika Njegošu u julu ove godine

Od Zelenike do Sekića

Računa se da je prva grupa crnogorskih kolonista iz Barskog, Cetinjskog i Bokokotorskog sreza za Vojvodinu krenula iz sabirne stanice Zelenika, putovala nekoliko dana i u Sekić stigla - 15. oktobra 1945. Ovo nam je juče potvrdio i Milan Maretić, jedan od najpoznatijih crnogorskih istraživača naseljavanja crnogorskih kolonista u Lovćencu i Vojvodini. Naime, on tvrdi da je u Sekiću, odnosno u Lovćencu, naseljeno 1.056 kolonističkih porodica iz Crne Gore (po imeničnom registru), da su 732 porodice kolonizirane, a 324 vraćene. Ili još preciznije - u Lovćencu je naseljeno 5.811 Crnogoraca. Međutim, od ovih brojni mnogo je važnija činjenica da nijedna generacija Crnogoraca u Lovćencu nikad nije zaboravila svoje korijene i svoju Crnu Goru, kaže Maretić. Interesantno je i kako je Pobjeda od 5. novembra 1945. pisala o odlasku Crnogoraca u Vojvodinu: „U ljubavi prema svojoj Crnoj Gori i svome narodu napuštali su svoj kraj sa pjesmom, veseljem i - suzama. Zborna mjesto je bilo ispred Doma slobode na Cetinju“, piše Pobjeda prije 67 godina.

ostalog, i time da se u organizaciji „Krstića“, na primjer, u Lovćencu od Badnjeg dana 2004. tradicionalno održava centralna manifestacija nalažanja crnogorskog badnjaka za crnogorsku dijasporu. Osim

toga u ovom gradiću svaka kuća i svaki trg podsjeća na Crnu Goru i crnogorski krš i znamenite Crnogorce, svaka knjiga i svaki stih ispjevan ovdje posvećen je zavičajnoj čežnji i nostalgiji, vozovima koji su prije

Poplvida i Miodrag Kustudić. Lovćenac je vezan i za mnoga druga imena iz raznih sfera života. Odavde je npr. Mitar Pešikan, jedan od najvećih leksikografa i lingvista na jugoslovenskim prostorima, zatim Ljubomir Kustudić, dugogodišnji predsjednik Mense Srbije (organizacije čiji članovi imaju koeficijent inteligencije preko 131) i da ne nabrajamo...

Radovan Stevović

Nenad Stevović

67 godina u Vojvodinu zauvijek donijeli dio Crne Gore...

Poema o seobi

Ipak, priča o uglednom Radovanu Stevoviću, čovjeku koji je ovom malom bačkom selu koje se do tada zvalo Sekić dao novo ime Lovćenac - ovdje živi i danas. U tom imenu se, kažu, skupila sva zavičajna čežnja kolonista iz tvrdih katunskih sela koji su sa sobom i novi kraj donijeli vječni Lovćen - vječni simbol Crne Gore i Crnogoraca. Interesantno je da je Radovan Stevović „kum“ Lovćenca i sam napisao veliki broj stihova koje je posvetio naseljavanju nekadašnje napuštene vojvođanske ravnice. U „vozu bez voznog reda“ i bez vrata, po zimi i mrazu,

desetak dana putovao je karavan prema sjeveru i nosio stari zavičaj u srcu, počinje predgovor njegove poznate „Poeme o seobi“. Inače, Radovan Stevović je bio istaknuti ratnik, partizanski oficir, rukovodilac transporta crnogorskih kolonista za Sekić, nosilac „Partizanske spomenice“ i drugih visokih odlikovanja, poslanik u Skupštini nekadašnje AP Vojvodine, istaknuti društveno - politički radnik, pjesnik, patriota, narodni tribun... Riječju, jedan od najuglednijih stanovnika Lovćenca, zato nije ni čudo što mnogi ovdje danas s pravom kažu da Radovan Stevović zaslužen je spomen-obilježje. A Lovćenac nije mogao dobiti ljepše ime, priča danas Nenad Stevović, autor kapitalnog djela „Kolonizacija Crnogoraca u Vojvodini 1945 - 1948“ u tri toma. Ponositi Lovćenci su, kaže on, kad su došli u ove krajeve sa sobom donijeli najljepše što su imali - Lovćen, crnogorske korijene, crnogorske pobjede, gusle javorove, miris zavičaja... I pjesmu zavjetnu „Crna Goro rodno mjesto/tebe ću se sjećat često“... I zaista, sjećaju se Lovćenci svog Lovćena i svoje rodne Crne Gore. I nikad ih ne zaboravljaju. Jer, kako reče pjesnikinja Slavka Daković, „Od Lovćenca do Lovćenca/daljina se srcem mjeri“...

Lovćenac (snimak iz 1972)

...i danas